

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 358/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa **Ing. JUDr. Bohumila Husťáka**, súdneho exekútora, Žriedlová 3, Košice, zastúpeného obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Hopferova s. r. o., Bajzova 2, Košice, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Martina Hopferová, proti uzneseniam Okresného súdu Michalovce č. k. 18 Er 544/2003-32 z 22. februára 2021, č. k. 17 Er 246/2003-35 z 29. januára 2021 a č. k. 7 Er 239/2003-35 z 22. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 29. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutými uzneseniami všeobecného súdu označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Ústavné sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 945/2021 až sp. zn. Rvp 947/2021 boli spojené na ďalšie konanie uzneseniami pléna ústavného súdu z 12. mája 2021 č. k. PLs. ÚS 40/2021-6 a č. k. PLs. ÚS 42/2021-6.

2. Napadnutými uzneseniami okresný súd v exekučných veciach vedených sťažovateľom ako súdnym exekútorom exekúciu zastavil a sťažovateľovi nepriznal nárok na náhradu trov exekúcie.

3. Z predložených príloh k trom ústavným sťažnostiam vyplýva, že oprávneným v exekučných konaniach bola Slovenská republika – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, a povinnými boli fyzické osoby (18 Er/544/2003 [REDACTED], 17 Er/246/2003 [REDACTED], 7 Er/239/2003 [REDACTED] [REDACTED]), všetci v konaniach o vymoženie 33,19 eur s príslušenstvom

na základe rozhodnutia o uložení sankcie za spôsobený priestupok (vo veci 18 Er/544/2003 z 27. apríla 2001, vo veci 17 Er/246/2003 z 24. októbra 2000, vo veci 7 Er/239/2003 z 22. októbra 2000) ORPZ ODI. Súd vykonaním exekúcie poveril sťažovateľa. V predmetných konaniach súd zistil, že uplatnené pohľadávky sú prekludované podľa § 88 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov. K preklúzii došlo ex lege (vo veci sp. zn. 18 Er/544/2003 dňa 4. júna 2004, vo veci sp. zn. 17 Er/246/2003 dňa 15. novembra 2003, vo veci sp. zn. 7 Er/239/2003 dňa 22. októbra 2003). Súd exekúciu zastavil podľa § 57 ods. 1 písm. f) Exekučného poriadku (exekúciu súd zastaví, ak po vydaní rozhodnutia zaniklo právo ním priznané). O náhrade trov exekúcie pre exekútora súd rozhodol podľa § 243j Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017 z dôvodov, ktoré sú uvedené v bode 12 tohto uznesenia.

4. Sťažovateľ v odôvodnení ústavnej sťažnosti sp. zn. Rvp 947/2021 namieta aj zrušenie upovedomenia o zastavení starej exekúcie. Dňa 17. februára 2020 vydal súdny exekútor upovedomenie o zastavení starej exekúcie a výzvu na úhradu trov starej exekúcie. Proti upovedomeniu o zastavení starej exekúcie podal oprávnený námietky, ktoré súdny exekútor zaslal konajúcemu súdu 19. marca 2020. Proti uvedenému uzneseniu o zrušení upovedomenia o zastavení starej exekúcie podal sťažovateľ ako súdny exekútor sťažnosť. O podanej sťažnosti rozhodol okresný súd uznesením zo 2. decembra 2020 tak, že sťažnosť súdneho exekútora zamietol. Stotožnil sa s rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka v celom rozsahu (toto rozhodnutie však sťažovateľ už v petite ústavnej sťažnosti nenamieta, preto sa jeho námietkami ústavný súd bližšie nezaoberal, pozn.).

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Okresný súd sa podľa sťažovateľa celou sériou rozhodnutí odklonil od cieľa a účelu sledovaného zákonom č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 233/2019 Z. z.“). Ambíciou tohto zákona je zavedenie osobitného procesného mechanizmu zastavenia tzv. starých (nemajetných) exekúcií priamo zo zákona, pričom technické otázky súvisiace s ukončením exekučných konaní sú zverené súdnemu exekútorovi. Malo ísť o efektívne vyriešenie problému vedenia niektorých exekúcií, v ktorých nedochádza k exekvovaniu majetku povinného a ani k zastaveniu exekúcie napriek tomu, že povinný je nemajetný.

5.1. Sťažovateľ zastáva názor, že napadnuté uznesenia sa vymykajú z medzí uvedeného zákona a sú založené na nesprávnom právnom posúdení veci.

5.1.1. Zásadnou skutočnosťou je, že návrh na vykonanie exekúcie bol podaný oprávneným v čase, keď ešte neuplynula prekluzívna lehota „podľa zákona o priestupkoch“. Návrh oprávneného na začatie exekúcie bol síce dôvodný, ale jeho vinou bol podaný tesne pred uplynutím prekluzívnej lehoty, čo však sťažovateľ žiadnym spôsobom nemohol a nevedel ovplyvniť. Sťažovateľ nemá vplyv na rozhodnutie oprávneného, kedy iniciuje exekučné konanie a oneskorené konanie oprávneného v tomto smere v žiadnom prípade nemôže byť kladené za vinu sťažovateľovi. Presne k uvedenému v tomto prípade došlo, a tak všetky následky pomalého prístupu oprávneného pri podávaní exekúcie by mal znášať sťažovateľ. Keby došlo k zastaveniu exekúcie z dôvodu preklúzie

pohľadávky, bol by navyše oprávnený zaviazaný na úhradu trov exekúcie, ktorých výška by bola vyššia ako paušálne trovy starej exekúcie.

5.1.2. Napadnuté uznesenia sú v rozpore s cieľom a účelom zefektívnenia exekučných konaní. Prax súdov je pritom presne opačná (sťažovateľ ako príklad uvádza Okresný súd Spišská Nová Ves, ktorý v obdobných veciach rozhodol opačne, akceptoval upovedomenie o zastavení starej exekúcie vydané súdnym exekútorom a konanie oprávneného, ktorý proti nemu podal námietky, označil za vytváranie priťahov, účelové konanie a zjavné zneužitie práva (bližšie však už sťažovateľ neuvádza konkrétne rozhodnutia potvrdzujúce jeho argumentáciu, pozn.). Súd sťažovateľovi vracajú podnety na zastavenie exekúcie z dôvodu preklúzie exekučného titulu podané pred účinnosťou zákona č. 233/2019 Z. z. práve pre účely vydania upovedomenia o zastavení starej exekúcie. V rozpore s cieľom sledovaným týmto zákonom okresný súd zrušil upovedomenia o zastavení starej exekúcie, ktoré boli vydané sťažovateľom. Z vlastnej iniciatívy následne súd rozhodol o zastavení exekúcií napadnutými uzneseniami, čím sa zbytočne v rozpore so zákonom zaťažil ďalšími nedôvodnými úkonmi napriek tomu, že exekúcia bola zastavená priamo ex offo k 1. januáru 2020. Sťažovateľ bol nepriamo donútený vykonať exekučné konanie na svoje vlastné náklady.

5.1.3. Konaním exekučného súdu, a to tým, že o zastavení exekúcie a o trovách exekúcie rozhodoval priamo sudca, došlo k porušeniu zásady dvojinštančnosti konania ako základnej zásady civilného procesu. Rozhodnutia sudcov o nepriznaní nároku na náhradu trov exekúcie malo za následok odňatie možnosti podať opravné prostriedky proti napadnutým uzneseniam o nepriznaní trov exekúcie, keďže o priznaní trov exekúcie rozhoduje vyšší súdny úradník a voči jeho rozhodnutiu je následne prípustná sťažnosť v zmysle § 239 Civilného sporového poriadku. Porušením zásady dvojinštančnosti konania dochádza aj k porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

5.1.4. Podľa sťažovateľa je neúnosné, aby vykonával exekúciu na svoje vlastné náklady a nedostal od oprávneného ani len paušálne trovy starej exekúcie. Navyše, ak by došlo k zastaveniu exekúcie ešte pred účinnosťou citovaného zákona, boli by trovy exekúcie vyššie a bol by ich znášal oprávnený. Napadnuté uznesenia sú preto arbitrárne a v priamom rozpore s cieľom a účelom zákona, takýto postup okresného súdu je neakceptovateľný. Hoci ide o nízku sumu nároku v týchto prípadoch, v konečnom dôsledku by sťažovateľovi mohla vzniknúť vysoká škoda pri zohľadnení množstva obdobných konaní, čo je zásahom do jeho majetkových práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavných sťažností

6. Ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľa po spojení predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či obsahujú všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde), a či nie sú dané dôvody na ich odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

8. Ústavný súd pripomína, že vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov, resp. iných orgánov verejnej moci už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu alebo inú ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím orgánu verejnej moci sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov (resp. iných orgánov verejnej moci) sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09).

9. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, ako aj prípad svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojoľne možno interpretovať ako prípady, keď všeobecný súd urobí záver v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame, či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojoľli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

10. Uvedené východiská, hoci formulované vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov, sú podľa názoru ústavného súdu plne aplikovateľné a aktuálne aj vo vzťahu k rozhodovaniu okresného súdu a nepriznaní trov súdnemu exekútorovi ako orgánu verejnej moci pri výkone jemu zverenej kompetencie v rámci súdnej moci.

11. Predmetom ústavnej sťažnosti sú námietky porušenia najmä základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami z dôvodov uvedených v časti II tohto uznesenia.

12. Ústavný súd v tejto súvislosti preskúmal napadnuté uznesenia a poukazuje na ich relevantné odôvodnenia, z ktorých vyberá: „... Podľa § 243j Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, v exekučnom konaní začatom pred 1. aprílom 2017, ak sa exekúcia zastavila, môže súd rozhodnúť, že exekútor nemá nárok na náhradu trov exekúcie, ak sú tu dôvody hodné

osobitného zreteľa, a to najmä ak exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom alebo ak nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 57 ods. 4 v znení účinnom do 31. marca 2017. V zmysle citovaného § 243j Exekučného poriadku v znení účinnom do 31. marca 2017, súdu je daná možnosť nepriznať exekútorovi trovy exekúcie v exekučných konaniach začatých pred 1. aprílom 2017 v prípade, ak sa exekúcia zastavila a existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré takýto postup súdu odôvodňujú. Zákonodarca demonštratívne uviedol ako dôvod to, že exekútor pri výkone exekúcie nepostupoval v súlade so zákonom, čím sa má na mysli porušenie povinností vyplývajúcich implicitne z Exekučného poriadku alebo ak exekútor nepredložil súdu vec na zastavenie podľa § 54 ods. 4, t.j. bezodkladne po tom, ako nadobudol pochybnosti alebo zistil, že sú tu dôvody na zastavenie exekúcie. Prvým z uvedených dôvodov na nepriznanie trov exekúcie podľa § 243j môže byť taký postup exekútora, ktorým napríklad spôsobuje zbytočné prietahy v konaní, alebo nekoná efektívne a hospodárne, čo je v rozpore s právom na súdnu ochranu garantovaným v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ďalším dôvodom pre nepriznanie trov exekúcie podľa § 243j je nepodanie návrhu na zastavenie exekúcie exekútorom bezodkladne po nadobudnutí pochybností alebo zistením dôvodov. V danom prípade ide síce o subjektívnu kategóriu (moment zistenia skutočnosti alebo nadobudnutia pochybnosti exekútorom), avšak objektívne zistiteľnú. Najčastejším príkladom takejto situácie je najmä smrť alebo zánik účastníka exekučného konania bez právneho nástupcu, čo je jednoducho zistiteľné z dostupných registrov a databáz, ku ktorým má exekútor prístup. Ďalším príkladom je zánik priznaného práva v prípade preklúzie, ku ktorej dochádza ex lege v zmysle príslušných zákonov.

... Keďže k dôvodu odôvodňujúcemu zastavenie exekúcie došlo pri vzniku uvedenej skutočnosti prešiel značne dlhý čas (viac ako pätnásť rokov exekútor nepodal súdu podnet na zastavenie exekúcie súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky predpokladané § 243j. Ide o dôvody hodné osobitného zreteľa, a to že exekútor nepostupoval v súlade so zákonom, keďže nekonal hospodárne a bez zbytočných prietahov, a zároveň nepodal návrh na zastavenie podľa § 57 ods. 4 Exekučného poriadku ... Preto súd súdnemu exekútorovi trovy exekúcie v súlade s § 243j nepriznal.“

13. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že problematiku náhrady trov konania preskúmava zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), a to ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu (resp. iného orgánu verejnej moci, pozn.) došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

14. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu tiež vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prílišného formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014), čo nie sú zjavne prípady sťažovateľa.

15. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už opakovane konštatoval, že základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesno-právnymi predpismi upravujúcimi postupy v civilnom súdnom konaní (II. ÚS 122/05, III. ÚS 591/2013).

16. Po preskúmaní námietok sťažovateľa ústavný súd je toho názoru, že jeho ústavné sťažnosti nie sú dôvodné a napadnuté uznesenia okresného súdu sú ústavne udržateľné, jasným a primeraným spôsobom interpretujú aplikované právne normy. Následne tak ani namietané porušenie zásady dvojinštančnosti konania v týchto veciach nie je takej intenzity, aby ústavný súd mohol prijať ústavné sťažnosti na ďalšie konanie. V okolnostiach posudzovanej veci totiž išlo o konanie, kde je sťažnosť proti rozhodnutiu súdneho úradníka iba prostriedkom procesnej obrany bez devolutívneho účinku, nie opravným prostriedkom, ktorý devolutívny účinok vyvoláva.

17. S prihliadnutím na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. K rovnakému záveru ústavný súd dospel aj v súvislosti s námietkou porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a analogického práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Ide o práva hmotnoprávnej povahy a sťažovateľ ich porušenie argumentačne odvíjal od namietaného porušenia jeho práv procesnej povahy, ktoré však neboli preukázané.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2021

Peter Molnár
predseda senátu